

DORIN ALICU, *Opaitele romane. Die römischen Lampen. Ulpia Traiana Sarmizegetusa*, Colecția „Bibliotheca Musei Napocensis“, VII, Editura „Museion“, București, 1994

Volumul (din Colecția „Bibliotheca Musei Napocensis“, colecție aparținând cunoscutului muzeu istoric clujean) înmănunchează un număr de 215 pagini, 24 de planșe cu desene-figuri alb-negru și 31 de planșe cu fotografii alb-negru (la sfârșitul volumului).

Structura sumarului: *Introducere*, p. 5—12; *Capitolul I. Stampile și producători*, p. 13—40; *Capitolul II. Tipurile întâlnite la Sarmizegetusa*, p. 41—69; *Addenda*, p. 70—74; *Einleitung*, p. 75—82; *Kapitel 1. Stempel und Erzeuger*, p. 83—114; *Kapitel 2. Lampentypen aus Sarmizegetusa*, p. 115—146; *Addenda*, p. 146—151; *Catalog*, p. 153—195; Abrevieri, p. 197; Note, p. 199—212; Bibliografie, p. 213—214; Cuprins, p. 215.

Monografia de față constituie o a doua variantă, bilingvă (româno-germană), mult îmbunătățită, cu recente descoperiri și revizuită, a unui volum de început, tratând aceeași tematică (Dorin Alicu, Emil Nemeș *Roman Lamps from Sarmizegetusa*, British Archaeological Reports, Supplementary Series 18, Oxford, 1977, mai greu accesibilă, exemplarele existente în țară fiind reduse).

Este de remarcat faptul că, în sfârșit, avem o imagine clară, — prin reunirea într-un tot unitar —, a lucernelor (marea majoritate din lut) descoperite în capitala provinciei traiane, până acum, multe din ele disipate în diverse reviste de specialitate sau rămase inedite.

Dacă în „Introducere“ cercetătorul clujean explică cu claritate părțile componente ale unui opaiț (lucru meritoriu după părerea mea), trecând, apoi, la expunerea istoricului cercetării problematicei în sine, în capitolul I Dorin Alicu se ocupă de stampile și producători. Astfel, a putut departaja un număr de 39 de tipuri epigrafice cu numele proprietarilor de *officinae* ale genului sau ale meșterilor artizani (un nume cu caractere eline, restul latine) și, totodată, a stabilit cu justete proveniența acestor lucerne (importuri italice, grecești, moesice, panonice, copii executate fie în *Pannonia*, fie, probabil, în alte regiuni ale Imperiului ori în *Dacia*, produse din provincia noastră traiană și copii confecționate la *Sarmizegetusa*). Cât privește meșterii ulpieni presupuși a fi localnici, numărul acestora se ridică la 7 nume.

Capitolul II prezintă opaitele descoperite în metropola Daciei romane. Ele însumează 28 de tipuri (la rândul lor, unele cu variante), nefiind trecute cu vederea nici fragmentele de lucerne atipice. *Addenda* completează lista recipientelor de iluminat cu încă 16 denumiri de exemplare stampilate, descoperite relativ recent în edificiile EM 22 și EM 24 din acest centru urban.

Catalogul, secțiune importantă a lucrării, analizează 1.254 de lucerne. Chiar dacă autorului poate i-a „scăpat“ studiului un oarecare număr de „lămpi“. *Ulpia Traiana Sarmizegetusa* se dovedește a fi fost un centru de importanță majoră în producția artizanală a genului, mărturie în acest sens fiind cantitatea mare de piese cu această funcționalitate descoperite aici.

Planșele cu desenele liniare și cele cu fotografii, aparatul critic judicios întocmit și bibliografia adecvată sunt elemente convergente care duc la încheierea unei valoroase monografii. Bineînțeles, nu poate fi trecut cu vederea stilul de „scriitor“ al autorului, Dorin Alicu.

Un gând bun Editurii bucureștene „Museion“ și redactorului cărții, doamna Eugenia Vișinoiu pentru străduința ca această sinteză să vadă lumina tiparului în condiții ireproșabile.

CONSTANTIN POP